

**Kap 64 F. 23 – 29 APRIL 1985: möte i Bryssel om Antarktis.
Fortsatta sonderingar med Rybakov i Bryssel om Vita zonen.
Samtal i norska UD om våra respektive mittlinjer i Östersjön och
Barents hav. Får inte slå krokben för varandra.**

På tisdag den 23 april – före jag åker till Arlanda för att flyga till Antarktismötet i Bryssel – träffar jag Pierre Schori kl 09.00 på morgonen. Vi får tackla dessa händelser (bordningen i Vita zonen) med folkrättssamtal, oavsett hur ryssarna nu agerar. Vi kan inte missa de signaler som kommit genom Rybakov. Tänk också på den "norska pakkelösningen" avseende Barentshavet, säger jag till Pierre, där vi kan komma efter och då står sig "vår mittlinje" slätt. Vi bör alltså svara med motsignaler att vi är beredda till folkrättssamtal i Moskva. Palme har gett sitt princip OK till min resa. Till Arlanda. Avgång 13.20 med SN 762 med ankomst Bryssel 16.45. Till Palais Egmont och förberedande XIII:e konsultativa mötet i Antarktisfördraget. Rybakov kommer direkt fram till mig: har ni hört att vi nu har utfärdat inbjudan förhandlingar om Östersjön. Det bör vara hos er nu! 13-20 maj i Moskva! Till hotellet. Ringde Pierre Schori. Han tar emot (Sovjetunionens ambassadör) Pankin imorgon. Vi bör lyssna mer på Rybakov, säger vi. Åter till Palais Egmont. Talar mer med Rybakov. Berör också incidenten och bordningen av fiskefartyget i den Vita zonen (som förorsakat sådant rabalder). Han vet inget om detta alls. Tar avstånd (från detta).

Onsdag den 24 april. Åker till ambassaden och skriver ett chiffer till Pierre Schori. Rybakov tar avstånd från incidenten i Östersjön. Detta kände han inte till. I våras båda intresse att förhandla, sade han mig. (Den sovjetiska) lagen om den ekonomiska zonen skall implementeras (sättas i kraft) hur som helst. Förklarade för honom (Rybakov) att (den svenska) regeringen kunde vara låst efter den pressdebatt som blev resultatet av bordningen i Östersjön. Man kan tänka sig tvåstegsraket: förberedande möte och ett större möte. Rekommenderar i mitt chiffer ett förberedande mindre möte. Av politiska skäl är det svårt att bli "summoned to Moscow" speciellt efter incidenten, men vi måste svara positivt. Ringer till Pierre Schori: han åker nu till London. Skickar ett längre PM (som han kan ge till Palme) hem med Anders Karlquist.* Ner till själva Antarktismötet. Bertil Roth har nu också anlänt. Talar med honom om Rybakovs utspel med inbjudan till Moskva.

(Ambassadören i Bryssel) Kaj Sundberg bjuder på lunch i det fina residenset i Bryssel, som köptes redan på drottning Astrids tid, med mötets belgiske president Huber, mig, Anders Karlquist, Bertil Roth och Vanja Tornberg från ambassaden. Åter på mötet talar jag med dansken Brückner om incidenten i Vita zonen. Bättre t v att inte göra någonting, enas vi om. Avvakta! Tar ett glas vin med Bertil Roth på Grand Place och vi "drar linjer i Östersjön" på en servett. Hur skall vi lägga upp de kommande samtalen i Moskva? Hur skall den omtvistade Vita zonen delas upp?

Påföljande dag, torsdag den 25 april, talar jag i mötespausen med den sydafrikanske delegaten, Chief Legal Adviser i det sydafrikanska utrikesministeriet, John D Viall. Kom att tala om Lesotho. Hade hade fått Beckérus initierade artikel i DN. Hur låg det till med detta, frågade han. Talade helt frankt om de speciella förbindelser vi har (med Lesotho). Sverige bedriver uhjälp till de s k frontstaterna inklusive Lesotho, där vi öppnat ambassad. Vår politik är väl känd, vi kan komma att hjälpa dem att

* Folkrättssakkunniges hemliga PM Bryssel 1985-04-24 "Samtal med Rybakov om Östersjön".

förstärka sin juridiska fakultet, men detta sker inom ramen för international law. Berörde transit- och visumsvårigheterna. Viktigt för de diplomatiska förbindelserna att detta fungerar! Ta gärna upp problem direkt med mig, sade sydafrikanen. Vad bra, då har vi en direktlänk in i sydafrikanska utrikesministeriet om det skulle krisa till sig. Bra med dessa Antarktismöten, här kan man träffa alla människor och direkt avhandla allting, även krisen i Östersjön.

Utan direktsamtalen med Rybakov här i Bryssel hade vi inte vetat ett smack om hur Moskva ser på incidenten/bordningen i den Vita zonen. Talar åter med honom i pausen. Han förstod inte riktigt svårigheterna politiskt och pressmässigt vi talat om igår (alltså att incidenten i Östersjön väckt både politisk och pressmässig negativ uppmärksamhet som på ett eller annat sätt binder svenska regeringens möjlighet att agera). Följer de (ryssarna) aldrig svensk debatt? Vad rapporterar deras ambassad hem till MID i Moskva? Förklarade för honom olika element i (den svenska) pressdebatten (om Vita zonen), tidigare kompromissbuden etc, som inte gick så bra. Regeringen fick avgå, sade jag till honom. Ligger i fatet nu. Förstod bättre nu sade han. Berättade om Hesselö, där Sverige gett full utdelning för en så liten ö som Hesselö. Hesselö visste han inget om heller. Fick förklara på papper med kartsnitt! Tur vi gjorde som vi gjorde i Hesselö. Om Hesselö fick full utdelning måste ju Gotland ha full utdelning, sade jag. Jaha, säger Rybakov, såg begrundande ut. Nyttigt samtal tror jag. Finner att de (ryssarna) inte är informerade. Verkar inte uppdaterade eller ens kan något. Gick sedan på den kinesiska mottagningen.

Fredag 26 april. Kl 08.55 SN 761 från Bryssel med ankomst Arlanda 12.00 In till UD. Talade med Mats (B). Berör ännu inte Östersjöfrågorna eftersom jag ej vet om Pierre har talat med Jan Eliasson om den senaste utvecklingen med Rybakov i Bryssel. Pierre Schori kommer tillbaka ikväll.

Lördag 27 april. Åkte in till UD. Skrev ytterligare PM om samtalen med Rybakov i Bryssel. * Anmärkte just om (den ryska) okunnigheten om t ex Hesselöaffären och resultatet av denna konflikt (att Sverige gav full utdelning till den lilla ön Hesselö i Kattegatt). Brister i den sovjetiska kunskapen helt enkelt. Kan delvis förklara deras beteende och att den ene inte vet vad den andre gör. Ringde Schori. Talade om Östersjön och samtalen i Bryssel. Vi har möte snart om detta: den 2 maj. Tycker det är bra jag talar med norrmännen om deras förhandlingar med Sovjet i Barents hav. Inför min resa Moskva måste vi "tala ut" med norrmännen, så vi inte lägger krokben för varandra. Norrmännen vill hellre inget än att kompromissa i Barents hav, medan vi absolut inte vill kompromissa i Östersjön. På söndagkväll 28 april med SK 733 till Oslo. Landade 19.45.

Måndag 29 april 1985 kl 10.00 Norska utrikesdepartementet. Träffar Per Tresselt, expeditionschefen, tidigare polarrådgivaren. Gått igenom gemensamma frågor i Barents hav jämfört med Östersjön. Hur är vi interrelaterade i mittlinjehänseende? (kruxet i våra förhandlingar med Sovjet om gränsdragningen i Vita zonen är ju varifrån mittlinjen skall räknas. Från baslinjerna vid det svenska och sovjetiska fastlandet? Eller från Gotland och det sovjetiska fastlandet. Området mellan respektive linjedragning utgör den omtvistade Vita zonen). Den "norska mittlinjen" i Barents hav är, sägs det, juridiskt sammansatt av flera olika linjer, alltså inte så "folkrättsligt ren" som den svenska mittlinjen öster om Gotland. En svensk lösning i

* Folkrättsakkunniges hemliga PM Stockholm 1985-04-27 "Fortsatta samtal med Rybakov om Östersjön".

Östersjön oavsett hur den ser ut påverkar inte den norska lösningen, där man ju redan 1979 i samtal mellan Gromyko och (norske utrikesministern) Frydenlund sade sig vilja kompromissa, något som upprepades i samtalen (premiärminister) Tichonov och (statsminister) Willoch i Moskva vid Tjernenkos begravning. Däremot, sade vi, kan möjligen i pressdebatten en norsk kompromiss i Barentshav fås att underminera den svenska principuppfattningen. Mittlinjen har blivit helig i Sverige. Någon norsk kompromiss är dock inte i sikte, tar nog lång tid, långt längre än en svensk lösning. Gick i detalj igenom olika situationer. Den sovjetiska argumentering kring sektorlinjen (Sovjets sektorkrav på Arktis som påverkar mittlinjen i Barents hav). Lunch med Nils Bølset, polarrådgivaren, Teatercaféet. Talade om Brysselmötet och om Malaysia. Sade honom att de konsultativa staterna nog borde göra något i fallet Malaysia , då man annars får en perenn debatt i FN i frågan. Togs emot av utrikesrådet Vibe, där vi åter berörde Malaysia, Antarktiskfördraget, den svenska Arktispolitiken, respektive mittlinjer i Östersjön och Barents hav, incidenten i Östersjön.